

ŠKRAT

Zabavno-zbadljiv in šaljev list.

Št. 3.

V Ljubljani, 10. februarja 1884.

Tečaj II.

S Štajerskega.*)

Le pehaj, suvaj ljubi „Škrat“,
Nemčurjem vrazjim lomi vrat;
Lenobo, mlačnost poteptaj,
Rojakom podlim s šibo daj,

Ne gledaj ne na čast, ne stan,
Napake spravi vse na dan;
Zdaj dregni v ta, zdaj v oni kot,
Hvaležen naš ti bode rod.

V odvetnikov poglej urad,
Tu videl bodeš vsakokrat:
Za jezik naš je slednji vnet;
Taji kdor to, naj bo preklet.

Podaj se zmeno v Štajar tja,
Kjer Mura z valom si igra;
Za Muro bistro grad stoji;
Za gradom teče „črna kri“.

Slovensk napis zagledal boš;
„Ugleden domoljub je mož“:
Ta misel pride nehoté,
Tiči za „firno“ pak gorjé.

V pisarni piše več že let,
Nikdar rojakom na vzgled
Gospod odvetnik iz „Goric“
Klijentom svojim milih lic.

Slovensko doktor 'ma imé,
S Slovenci rad tedaj on gré,
Kedar mu družba ni na kvar,
Kedar se smeje mu denar.

V okrajni zastop tudi hče,
Močno ga vleče tja srcé;
Brez stroškov tvegaj bi život,
Skrivé bi rad bil patrijot.

*) Ta pesen bila je zložena naslednjim povodom: Nekdo dobil je od slovenskega odvetnika na štajersko-madžarskeji meji nemšk dopis. Na pritožbo, zakaj mu slovenski ne dopisuje odvrne odvetnik mej drugim: „Vaše pisanje je otročje, kak enega petletnega otroka in Vi zaslužite batino i. t. d.“

Nedavno pisal je ta mož:
Poznam slovenski jaz le groš;
Otročje drugo se mi zdi,
Sitnob veliko tud' rodi.

Če pišem vrstic dvakratpet,
Naredim kozlov dvadeset;
Naj gre k hudiču narodnjak,
Norčijo takšno vzemi vrag.

Zamere Nemca se bojim,
Zvestobo verno zanj gojim;
Če tudi krcne mene „Škrat“
Ostanem vender advokat.

Le miren bodi dragi dom,
Bobni naj grozno nemški grom,
Saj tvojih sinov lep značaj,
Bo tebe branil vekomaj.

Pater Oremus.

Bivši vlastelin v Moslavini grof Erdödy je pregledaval račune svojega provizorja ter je našel, da je provizor zaračunal za vino, kar so ga izpili gosti, 600 gld. — To se je grofu preveč zdelo, pa zato je vprašal provizorja, kako je li mogle toliko svoto na račun postaviti za vino, ki se dobi po 2 gld.

„Ali pater Oremus pride vsako nedeljo iz kloštra Ivaniča!“ je odgovoril provizor.

„Jaz bi itak rad videl in poznal tega pater Oremusa,“ je dejal grof.

Za sledečo nedeljo, ko je imel priti pater Ornmus v grad, povabil je provizor nadšumara iz Kutine, kapelana iz vojnega Križa in domačega občinskega beležnika, pa je grofu naznanil, da pridejo v nedeljo gosti.

Pride nedelja in pridejo gosti, na čelu jim pater Oremus ter se predstavijo o poludne grofu.

Grof se je hotel prepričati, da li mu provizorjevi gosti zares toliko škodo delajo pri vinu, pa je prinesel četiri starinske hrvatske poliče na stol, ter je povabil goste, naj poskusijo ta vina in katero se jim bo najbolje dopalo, tistega bodo pili.

Ti štirje, ki so že znali za provizorjevo sitnost, so na mah izpraznili in popili za poskušnjo vse četeri sklenice pa so rekli: „tega le bomo.“

Prišla je na stol juha, a post jusculum purum vinum, po kislem zelji še več vina itd. Gosti na čelu jim pater Oremus so tako čast delali provizorju, da se je grof kar križal, a po dokončanem obedu je pozval grof provizorja k sebi, ter mu je rekel: „prijatelj pripišite še 200 gld. na račun za vino!“

Resna premišljevanja penzioniranega filozofa
Izidora Muzloviča.

„Kaj doživel sem na sveti,
Moj Bog, kaj se godi?“

Tako moram dan danes peti in pel bi najraje s tako silnim basom, da bi se okna tresla in da bi nekaterim skozi ušesa letelo, če nemajo prekosmatih. Kajti kar se sedaj pri nas godi, je že preveč. Ni ga več narodnega ponosa, narodnega mišljenja, ampak ljudje so taki, kakor bi jih kdo iz kresilne gobe vkupe stlačil in potem ta nestvor v zelnico pomočil. Kreši in kreši, kar moreš, ne dobiš je več iskre.

Kdo bi bil pred leti mislil, da bode katerikoli slovenski list prinašal članke v katerih se dokazuje, da slovenščina na realki ne sme biti obligatna in da se bode navduševal za nemški govor pri slovenskega vladike pogrebu.

Ljubljanska škofija je slovenska, glavno mesto Ljubljana je slovenska, duhovščina je eminentno slovenska, pokojnik bil je Slovenec in vender mora govor biti nemšk. Kdor tega ne pripoznava je petkrat surovež, parkrat neotesanec in sploh vreden da se mu obesi mlinski kamen na vrat. To je „ton“ olikanega „Slovenca“. Mislil bi sicer, da je mož v šali pisal, kajti dovtipa ima toliko, kolikor kopriva jagod in hudomušen je, da mu ga v njegovi suknji ni vrstnika, a po nekem dostavku sem spoznal, da je to grenka, britka, krvava resnica. V tem dostavku namreč g. Jerič zahteva, naj uredništvo našega nezavisnega dnevnika ne piše več o pridigah, ker o tem nema pojma, niti toliko, kolikor zajec na bobnu.

Ali ni to prehud tabak, gosp. Jerič? Premislite: Ako je bila pridiga res taka, da je niti urednik kacega dnevnika razumeti ne more, kakšna pa je bila, za Božjo voljo? Čemu bi potem hodili k pridigam, ko vender ne moremo niti pojma imeti o njih? Pa saj vem, da niste tako hudo mislili. Zajec na bobnu, ta Vas je zmotil, kaj ne? Komična figura, da boljše ni, in morali ste jo potisniti notri in storjeno je bilo? In s tem zajcem pokazali ste Svoj pikri humor. Hu, hu, hu! Samo pregrozno je bilo, še zdaj me kurja polt obletava. Drukokrat bodite vsaj bolj usmiljenega srca!

Pravite, da je kratka ocena pridige: žaljenje gostoljubnosti. Za Boga, kdo vam je to povedal? Mar obstoji gostoljubnost v tem, da gost k nam prihajajoč, ki prav dobro slo-

venski zna, govori z nami v tujem jeziku in se moramo vsi ravnati po prišlecu?

Možno, da je to vaše mnenje, drugih ljudij pa ne! V tem so okusi različni, kakor tudi nazori. Vam je bolj po godu nemšk govor, nam slovensk. Vi ste proti obligatnosti slovenščine na realki, mi pa za obligatnost, kar Vas pa nikakor ne moti, da še vedno svojemu listu pravite „Slovenec“. Če pojde tako dalje, niti o Vas ne bodemo več pojma imeli. A kdo bode tedaj zajec pri bobnu?

„Kaj doživel sem na sveti,
Moj Bog, kaj se godi!
Vsak po svojem če živeti
In norosti konca ni.

Česa se ni bati?

Da bi orjaka, ki podpirata vrata semenišča Ljubljanskega, kdaj glasovala proti obligatnosti slovenskega jezika, bodisi na gimnaziji, bodisi na realki.

Da bi Ljubljanske čitalnice blagajnik z denarji ušel v Ameriko.

Da bi bile pri slovenske predstavi v gledališči vse lože polne.

Da bi mi dobili ravnopravnost in da bi naši poslanci na Dunaji preveč dosegli.

Da bi nam pri volitvah, kakoršne so zdaj, zmanjkalo, vsaj na Kranjskem, kandidatov.

Da bi se Ljubljansko barje tako hitro osušilo, kakor dotičnega odbora blagajnica.

Da bi se našel domoljub, ki bi za „Narodni dom“ odri- nil kar par tisoč goldinarjev.

Da bi se razen gosp. poslanca K. še našel človek, ki z navdušenjem davke plačuje,

Da bi človek v „Čitalnične restavraciji“ prostora ne dobil.

Da bi se kdo od Kozlerjevega piva upijanal.

Da bi na Štajerskem vsi nemškutarji izumrli.

Da bi pri katerem koli pogrebu zadnja babica ne imela modrega predpasnika.

Nov doktor.

V „Edinosti“ bil je nedavno v podlistku natisnen pamflet z napisom „Kaznovani skopuh“ in s podpisom „Dr. M.“, Kdo je neki ta Dr. M.? bi utegnil kdo vprašati, vsaj ni nobenega doktorja M. ki bi htel dopisovati v „Edinost“. Da si ne bode nihče po nepotrebnem glave belil, bodi povedano, da je dr. M. ista osoba, kakor M. M., ki je zdaj v tem, zdaj v onem listu napisal kako drobtino, dokler mu neso iz raznih uzrokov vsi slovenski listi zaprli svojih predalov. Sedaj mu je „Edinost“ postala „pribežališče“ in da je bolj „nobel“. Izdava se v Trstu za doktorja filozofije in kot takega se je tudi podpisal.

Sedaj je samo še vprašanje, kje je bil promoviran: Na visokej šoli na Gameljnih, ali mu je pa uredništvo „Edinosti“ brevi manu samo storilo to uslugo? Vsekako je moralo biti „Mit Nachsicht der Studien“.

Ta arogantni dr. M. alias tudi „Istinič II.“ rabi mej drugimi tudi besedi „Ehrabschneider“ in „Faxenmacher“. Ali ga ni pri teh besedah preletel mraz? Se li morebiti več ne spominja, kaj je v Zagrebu in v Gradci počel in se lotil poštenja najpoštenejših naših mož? Da je bil „Ehrabschneider“ in „Faxenmacher“ to mu moremo dokazati z njegovo lastnoročno pisano izjavo. In ta izjava in zgodovina te izjave je taka, da se bode vsako količkej pošteno društvo trikrat premislilo, predno bi dra. M. vsprejelo mej se. Za „Edinost“ je pa ravno dober. Toliko za danes. Pri priliki kaj več. Škoda bi bila, ko bi se pogubile razne dogodbe iz življenja tega doktorja — pustolovca. Slovenec v Gradci.

x) „Dr. M.“ = Miroslav Malovež gl. „G. List“ I. 1884. 3.

Škratogrami,

Trst, 8. februarja. Danes dopoludne pala sta dva krošnjarja v morje. K sreči so oba hitro izvlekli. Govori se, da sta zaradi tega tako zabredla, ker sta imela Dolenčev „kažipot“ v rokah.

Pliberk 10. februarja. Gertscher došel semkaj. Jako dobre volje. Rekel je v krčmi: „No jetzt kann die Hetz hier angehn. Wer' mer lei lassen!“

Na Čukovem 10. februarja. Stavijo se slavoloki, venci se pletó, možnarji se nabijajo. Zakaj? Zato ker izide 15. t. m. Laibacherica v slovenskem jeziku. Živio Ljubljanski list! Koleka itak ne treba!

Zagreb 8. februarja. Prečitavši „Slovenca“ 23. številko v njej pa na uvodnem mestu: „Član XIX. in ljubljanska realka, bil sem s svojo sodbo takoj gotov. Rekel sem: V Ljubljani je samo jeden pameten, a še ta je nespameten.“

Celje 9. februarja. Opat Wretschko ves srečen. Rekel je: „No zdaj je vender Ljubljančanom še kdo drugi pokazal, da je le nemški prav. In glejte si no, še „Slovenec“ je na najinej strani! Kdo bi si bil to mislil? So vender še dobri ljudje na svetu: „Also nur deutsch!“

Ptuj 31. januarja. Propalega kandidata Leschnigga je tako sram, da bi v svojo lastno lupino zlezal, ko bi le mogel.

Od nekod 10. januarja. Od poslednjega justičnega umora še nobenega novega slučaja.

Logika in doslednost

ste dve jako lepi lastnosti, žal da jih malokdo prav ocenjuje. Logično in dosledno je, da se Neslovenci na realki ne smejo siliti s poukom slovenščine. Ravno tako logično in dosledno je da se morajo slovenski otroci v 3. in 4. razredu ljudske šole nemški učiti. Tukaj že logika sama za silo (nemški „Zwang“) govori. To je vender dovolj jasno.

Logično in dosledno je, da se za neobligatni pouk nemščine dovoli 600 gld., ker je nemščina v 3. in 4. razredu itak že obligatna, tedaj se veliko več pokvariti ne da.

Logično dosledno in prekoristno je, metati z „duševno revščino“ in „dejansko nevednostjo“ okolu sebe, kajti to zahteva „bon ton“ in znanosti so zdaj tako monopolizovane, da nekateri ljudje o tem niti pojma nemajo, a bi bi radi govorili brez monopola, kar pa ne gre.

Logično in dosledno bi tedaj bilo, da se stara pri-slovica: „Vsi ljudje vse vedo“ prenači. To že davno ni res. Le privilegirane osebe vedo vse, drugi pa nič, čisto nič.

Kaka naj bo črna kava?

V nekej družbi pila se je črna kava. Nekdo, ki je pri vsem rad imel prvo besedo, opomni:

„Črna kava, da je dobra, mora biti: Črna kakor hudič, vroča kakor pekel, sladka kakor ljubezen!“

„Pa brez Tschinkel-na!“ pripomni njegov sosed.

Kje je opica?

Prijatelj mi je povedal to le dogodbo:

Sinoči sem prišel precej kasno domov iz veselega društva ter sem se precej v posteljo spravil in nisem pregovoril besedice, ker nemam rad, če me žena izprašuje, kod sem hodil in kje sem bil. Danes v jutro, ko se prebudim, reče mi žena: „Ti si sinoč opico domu prinesel!“

Te besede je čula moja hčerka in naglo je zletela v sobo kjer spijo moji četirje junaki, ter je klicala: „Dečki veselite se, tata vam je kupil opico!“

Veselje je bilo velikansko mej četirimi dečki, vsi so upili „kje je, kje je opica?!“ in iskali so jo po vseh kotih in po vseh luknjah. Ko le niso mogli najti opice, jim je mati rekla, da je opica ušla, a jaz sem si mislil, da ušla ni, ampak razkadila se je, pa sem obljubil fantom, da jim drugo prinesem. — Nato je moja žena rekla, da ni treba nositi opice v hišo, da ona tega ne trpi, a vsled tega mislijo zdaj moji dečki, da jim je mati kriva, ka ne dobijo obljubljene opice, ter me vedno nadlegujejo in me prosijo, naj jim le prinesem skoro jedno lepo in veliko. Jaz pa odlašam in odlašam. nazadnje bodem vender jedenkrat moral po opico, že zaradi tega da otrokom veselje naredim.

* * *

V Ljubljano prihajal je po kupčiji mlad Dunajčan. Bil je sin jako premožne hiše, a silno priprostega duha. Ker je bil sicer dobrega obnašanja, so ga v trgovinskih krogih radi videli in hodil je navadno z najuplívnejšimi osobami trgovskega naraščaja. Neko nedeljo pride v družbi dveh narodnjakov v „Café Elefant“. Ker je bilo grdo vreme, velé si prinesiti karte in začno igrati „pique“ v treh.

Naš Dunajčan bil je slab igravec. Ko je pri nekej igri imel prvo roko in je dobil sedem zéj (pique) v roko, izigral je mestu zelje drugo barvo in tako igro izgubil. Narodnjak F., ki je od obeh potegnul se je smijal, drugi narodnjak M. pa je rekel v svojej nevolji proti Dunajčanu slovenski:

„Ti si bik!“

„Ja, pique, hätt' ich spielen sollen, pique!“ pritrđi hitro Dunajčan.

„Čul sem večkrat, da imajo v Ljubljani slabo vodo. A da imajo tak salamenski „čviček“, tega še nesem vedel. Vse noge mi je zmešal.“

A. Kdo bi si bil mislil, da bode teta Laibacherca na stare dni rodila sina: „Ljubljanski list“?

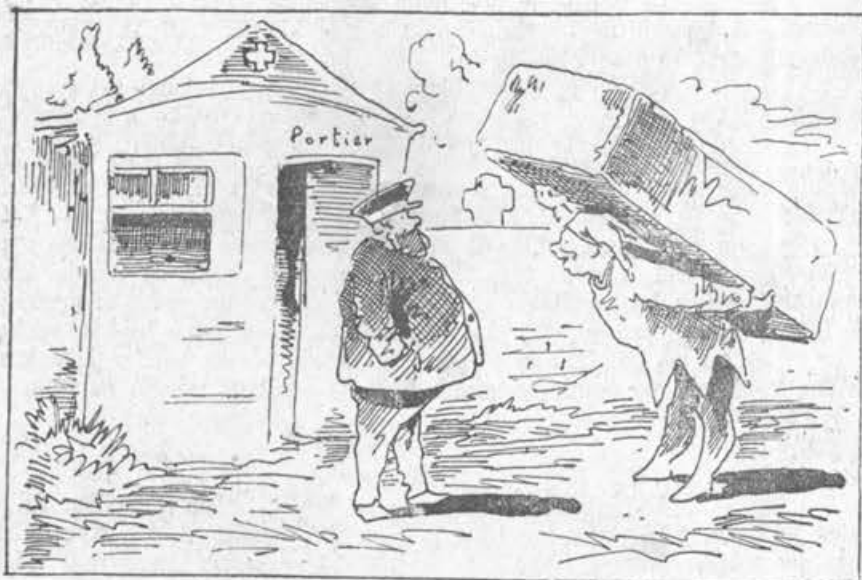
B. To bi se še dalo misliti, nego da bode prof. Šuklje oča temu detetu, o tem pač pred pol leta nihče niti sanjal ni!

* * *

Kaka razlika je mej Mojzesom in Davidom?

Mojzes je dobil svoje table od Boga na gori Sinaj, David pa iz Budimpešte od finančnega ministra Szeparty-a.

* * *

Portir: Kam pa s tem groznim nagrobnim kamnom?
Škrat: Položil ga bodem na Wurmbrandov predlog, da se nikdar več ne prikaže.

Podoba „instrumentov“, na katere godci najrajši in najboljše piskajo.

A. Si že čul, kdo je postal oskrbnik nemškega reda v Ljubljani?

B. Prav nič še ne. Kdo? povej, povej!

A. No, kdo drugi, nego notar dr. Vok? Ta zna.

B. Meni se vedno zdi, da ima ta gospod v svojem imenu jedno črko premalo.

„Tej gospodični menda nekaj treba?“
„Seveda, malo več obleke.“

Slavni „Siebenmeilenstiefel“,

s katerimi se najhitreje pride do cilja.

* * *

A. Si li čital, na Dunaji je izjemno stanje?

B. Prava reč! Pri nas v Ljubljani je že dolgo.

Najdeno.

Pred nekoliko dnevi našel je težak na cesti čudno stvar ter jo kot pošten človek prinesel na rotovž.

Ondu je prišlo več gospodov vkupe in vsi so ugibali, kaj bi to bilo: Ni okroglo, ne na štiri ogle, ni za jesti, ne za piti, ni dobro, ne modro, ni iz lesa, ne iz železa, ne iz svinca, ne iz smetij, nema nobene koristi, ne gori in ne žge, je od danes do jutri, od jutri do pojutršnjem, čudna tvarina, a čudežev ne

dela, ni rojeno niti krščeno, nihče ne ve, kako je na svet prišlo, samo sebi je na potu, podobno bi bilo petemu kolesu, da je okroglo, in kvadraturi kroga, da je na štiri ogle, sploh je to čudna specijaliteta. Tega nihče ne ugane.

„E bežite, bežite, oglasi se star sluga, kakor bi bilo to res tako težko. To je politika nekaterih naših poslancev.“

Izhaja 10. in 25. dan vsacega meseca. Cena za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr., za četert leta 80 kr.
Posamične številke po 15 krajc., pri opravištvu v „Narodni Tiskarni“, kateremu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije in inserati.
Slednji računijo se po dogovoru.

Založnik in odgovorni urednik: Janko Pajk. — Tiska „Narodna Tiskarna“.